

Gazet'a si Fóiea esse regulatu o data pe septemana, adeca: Martia. —

Pretiuulu loru este pe 1 anu 10 f., pe diumetate anu 5 f. austr. inlainturulu Monarchiei.

GAZETA

TRANSILVANIAI.

Pentru tieri straine 7 f. 35 cr. pe 1 sem., si 14 f. 70 cr. pe 1 an. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondintii. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. austr.

Monarchi'a Austriaca.

Blasiu, 4./16. Noembre 1860.

I. Cándu, dupa cutremurarea a totu edificiulu statului austriacu prin diplom'a imperatésca de 20. Octob., vedemu si pres'a romanésca mai usioru resullandu de cum pene aci, si implenduse de articii plini de viétia la intrerelatiuni curate nationali-relegiöse romanesci; candu vedemu mai incolo, ca chiaru si partitele confesiunali romanesci si au lapedatu ure-le neimpacate, ce le despartiau in doua castre ostili, si, fora de altu compromis, ci numai d'in sentiulu conservarei de sene, pre tacute si au intensu man'a un'a alteia, dicuudu: liertati frati! se simu frati dulci, cum ne a lasatu Dumnedieu; — candu vedemu, ca toti romanii din provinciile austriace (si din Bucovin'a?) nu mai sunt de catu unu sufletu si unu cugetu, cá si candu se ar fi vorbitu si inlielesu intru unu parlamentu generale fora opusetiuni si fora partite; — candu toti din tóte partile cu una unanimitate, care nu s'a mai vedutu intre romanii si intru una armonia démna de cea mai mare luare aminte striga si se declara pentru drepturile nationalii si confesiunali intru tóta libertatea si veneratiunea loru, — candu, dicu, tóte acestea se vedu si se audu, se scriu si se vorbescu: întreba cineva: dar' Blasiulu ce face? Dórme, au dóra s'a stersu de pre faci'a parlamentului? ca nu i mai audim nece vorb'a, nece i vedemu, nece umbr'a; ce politica este acést'a? De tacere profunda? — Se vedemu.

Blasiulu a figuratu mai bine de una suta de ani atatu in respectulu literariu, cátu si politicu mai multu de catu s'a potutu pre dreptate asteptá dela unu locu asia obscuru, se dicemu ticalosu, cum este elu, dupa una origine asia recente precum este si insemnatarea lui. Mai ántaniu Blasiulu erá unu burgu feudale, cá mai multe de impregiuru, cá si burgulu Cetatei-de-balta, alu S. Nicolau, alu Ernotului si alte mai multe. Dupa acea deveni castelu — de petrecerea unor'a principii transilvani, unde se iusurau si se maritau filii si fetele principiloru, jocau ai'si petreceau magnatii etc. Ear' subt burgu erá una mana de ómeni adunati din lume si asiedati pre lunga burgu, cá clotianii pre lunga móra, din sierbitorii curtei unguri si romanii, pensunati si dotati cu cate una mosiutia colonicale, pentru care aveau se mérga la domni cate doue dile pre septemana cá premiu pentru lungile loru servitiuri in curtea domnésca. Asia a fostu Blasiulu pene la an. dela Chr. 1736, candu deveni in posesiunea episcopului dela Fogarasiu (!).

Unu episcopu, cá pucini alti episcopi, carele si-a pusu tóte si pucinu de nu si viati'a pentru nationalitatea romana, carele in urma dupa zelulu lui celu mare morí in Rom'a nemangaiatu si mai mortu de fómie, carele fú astrinsu se-si puna crucea episcopésca la cas'a muntelui de pietate in Rom'a pentru cá se-si acopere lipsele de tóte dilele si se nu móra cu dile, — acestu mare romanu, nefericitu, nemangaiatu, a pusu si temelulu Blasiului nou, nu numai cá opidu, ci mai virtosu cá scaunu inteligentiei si culturai nationali romane din Transilvania. Pre urm'a lui pucosera si urmatorii lui episcopi, de si nu toti pre aceeasi carare, de si nu toti cu una conscientia a faptei chiara, inse totu in aceeasi directiune si spre acelasi scopu. Multe inse bune si frumóse, care se pusera in lucrare de unii, se stersera de altii. Si monastirea Blasiului, carea numerá una suma de barbati cu talentu si cu una educatiune européna, carea fundá unu gimnasiu, una tipografia, una biblioteca din cele mai frumóse de pre atunci, — dela unu timpu scurtu dupa intemeiare-i scapata, cadíu si — se alese nemic'a. Inse spiritulu nationale nu apuse de totu, institutele literarie mai vegetara si dupa aceea, si unu numeru de barbati alesi esi din scótele Blasiului.

Ata'a pentru cei ce nu cunosc Blasiulu, si carii dupa pusetiunea lui cea confesiunale, dupa óresicare renume literariu, si dupa evenimentele din a. 1848, astepta unu ce momentosu dela Blasiu, unu tonu, una inainte-pasire in afacerile politice, mai multu de catu este in putintia si competiti'a lui.

Blasiulu insa nu e centru politicu, — astadi inca nece confesiunale pentru romanii din Transilvania. Metropolia Albei-Julie e numai cu numele. Resiedenti'a metropoliloru romani in cetatea Albei, carea in jumetate se tienea de regalele metropoliei romanesci, fú data afora din cetate, si unde stetese odinióra vechi'a monastire metropolitana la S. Treime, se traseru muri dupa sistem'a lui Vauban. Din forteretia se alungá in Maierii Belgradului, unde se facú una monastire cu chilii cá de sioreci nu de ómeni, si care cu nemica nu sunt mai largi si mai comode decatu cheliile de lunga palazzo dogale din Venetia cum treci pre puntea suspinuriloru din colo. Acolea se inmortentá si bietulu episcopu Athanasiu, carele din arhiepiscopu metropolitu se allá scadiutu la una umbra de episcopu-vicariu, pre candu in fortereti'a vechia se inaltá si se dotá earasi episcopulu rom. catolicu. Bietulu episcopu, mai bine ex-metropolitu romanescu, murindu nu avú nece macaru onórea de a fi inmortentatu in beserica cá alti episcopi, ci in gradin'a monastiriutiei, adevveratu ca intre pomi verdi cá in midilouulu raiului (o! satira!), ci nece macaru cu una crucilitia la momentu-i, macaru de lemnu se fia, cum vedemu la mormentulu celui mai simplu mortu in crescinatate, ci numai una piétra lata acoperita de tieren'a si de buruienele gradinei, anevoia de aflatu, ast'a e totu monumentu ultimului metropolitu romanescu dein, nu numai, de Alb'a Julia. —

Dela A. Julia bietii sucesori ai metropolitului de A. Julia luara Transilvania in capu dintru unu unghiu pene intr'altulu. In Fogarasiu otrávira pre sucesoriulu lui Athanasiu. Dupa ce venira la Blasiu, ce sci ce s'a templatu lui Micu, pre care sasii lu botezara Clainu, botezara ungurii pre mai multi romanii Kiss; numai unei familie a-mai remasu neschimbatu acestu nume romanescu.

Acum earasi avem una metropolia cu numele de Fogarasiu, inse cu facultate de a se chiamá si de Alb'a Julia, déca vremu. Protocolulu conferentiei din Vien'a de 18. Noembre 1850, definí, cá restauranduse scaunulu metropoliei se-si aiba resiedinti'a in Belgradu (mit dem Sitze in Karlsburg). Ci unirei in credintia stete contra intolerantia, ori ierarhica ori nationale, si precum nu suferi se se numésca deadreptulu metropolia de A. Julia, cum s'a definitu in numitululu protocolu, asia nu suferi nece cá noulu metropolitu romanescu se-si aiba resiedinti'a in aceeasi cetate, unde resiede episcopulu Transilvaniei. In Leopole, cetatea Galitiei, dupa cum scie tóta lumea, potu resiedé nu doi, ci trei, inca toti trei metropoliti, de ritulu romanu, grecescu si armenescu, fora cea mai mica colisiune intru interesele relegiunei, carele nu potu fi de catu totu acelesi pentru confesiunile de aceeasi credintia, si unde dupa egalitatea crescióesca (nu judeu, nu grecu, dice apostolulu) nu mai in capu pretensiunile de supremati'a unei asupra celei alalte.

Din asta pusetiune confesiunale a Blasiului póte vedé ori-cine, cata nevolia are antaniu si antaniu a-si compune diferentiele confesiunali, care si pene astadi sunt catu turnulu de inalte, si ca dienu, mai nu-i mai remaue tempu, a se mai ocupá cu cestiunile politice. Au nu vede ori-cine are ochi, ca inca pene in diu'a de astadi nu amu mai potutu veni la acelu resultat, cá se poteanu tiené unu sinodu besericescu din archidiecese.

In desiertu striga toti de tóte partile: sinodu, sinodu! ca sinodulu nu e nicairéa. In desiertu strigamu cu totii: ne prepadimu cu totulu, drepturile ni se calca, scótele ni se nimicescu, greutatile pu-

blice ni se inmultiescu, saraci'a si lipsele ne asuprescu, si altele mii si mii specialitati ne impresura, de care nu scimu cum se mai scapamu. Nece din partea mai inalta nu ne vine nece unu ajutoriu, nece noue nu ni se concede se ne aduamu, cá se ne consultamu cum se ne ajutam macaru noi pre noi insine.

Archivulu Blasiului gema de reprezentatiuni preste reprezentatiuni, de recursuri, declaratiuni, si aite multe de tota speci'a. Fundurile diecesane sunt in cea mai mare confusiune, sumele restanti de interesurie se inaltia preste dieci de mii preste una sutu de mii, unele sunt incarcate de detorie, altele sunt active intru adeveru, ci interesele lor sunt aplicate in folosulu altoru funduri nu diecesane. De aci lipsele de tóte dlele spre acoperirea nu numai a speseloru locali, ci si a competentieloru celor din clerulu de afora.

Seminariulu Blasiului dupa unu venitu curatu de 10,000 fr. m. c. si mai bine, abia-si tiene 40—45 de alumni, inse cum! cá vai de eli, cum nu se mai tienu in nece unu seminaru in lume. — Gimnasiulu, carele, cá fundatu pre veniturile monastirei, ar' avé dreptu la jumetatea proventeloru episcopesci pretiuita inca la anulu 1736 in 3000 fr. de argintu, capeta astadi 1500 fr. mc. pre anu! Episcopi'a a capetatu intru desdaunarea proventeloru sale, care erau robotele, unu capitalu cá de 200,000 fr. m. c., si pene in anulu curente, dupa acelu capitale preste 100,000 fr. m. c. cá interesulu dela an. 1848 pene acum. Ear' gimnasiulu pentru proventele lui din decime ce a capetatu? Nemica, nemica, nemica. Protopopulu r. cat. din Clusiu, póte ca si alti, si popii sasesci, au capetatu si capeta pre totu anulu celu pucinu una suma aversaria spre acoperirea lipseloru sale. Ear' gimnasiulu ce a capetatu? nemica, si earasi nemica. Asia de unde se poti tiené unu gimnasia completu cu 12 profesori ordinari? Din acei 1500 fr. de mai susu preste indoiéla nu. In anulu 1852 veni in locu una comisiune guberniale, cá se cerce dupa veniturile ce au mai remasu ale monastirei, respective ale gimnasiului. Se facú unu protocolu, in care cu scopu de a ajutá alte interese s'a pusu, cá proventulu restante pre anu e de 2500 fr. m. c., din care inse sub diverse titule si mai alesra de administrare se scadiura pre anu 600 fr., alte 400 fiorini se mai scadu sub titlu de contributiune, remanu nescadinti 1500 fr. m. c. pre anu. Pre la anulu 1855 veni dela c. r. ministeriu catra c. r. guberniu una ordinatiune, cá de órace gimnasiulu din Blasiu e de una necesitate absoluta, guberniulu se se ingrijésca a implini din ori si ce cassa sum'a ce lipsesce preste acei 1900 fr., respective 1500 fr. m. c. de mai susu spre intretinerea gimnasiului. Ce se templá? Consistoriulu se dechiará, ca in locu nu este nece unu fundu disponibile spre acestu scopu, si se róga a se ajutorá gimnasiulu din cass'a statului celu pucinu subtu titlu de anticipatiune. La acestea ne mai sosindu nemica, consistoriulu fú coarinsu sau a inchide gimnasiulu, séu a dá din cass'a fundului clerului sum'a indispensabile. In urma, dupa ce se redicá unu gimnasiu de statu in Sabinu, si dupa ce gimnasiulu de aici nu se a potutu desbracá de caracteriulu lui de pene acum, sosi si resolutiunea, ca gimnasiulu de aici, fiindu confesionale, statulu nu póte se'lu ajute, cá si candu Dómne gimnasiulu statului din Sabinu nu ar' fi confesionale. Capitulu se mai róga cu impreuna intielegerea Esc. Sale D. metropolitu, cá pãrtea mosiei remase monastirei se i se concéda a o administrá insusi si gratis sperandu, ca va poté se scotia una suma mai mare de 1500 fr. m. conv. netto pre anu.

Ci resolutiune si la acestu proiectu pene astadi dupa patru si a. talia de ani nu se mai vediú, si nece se va mai vedé, ca ce ministeriulu cultului e mortu. —

Asia tóta lumea scie, ca in Blasiu este unu gimnasiu completu cu 8 clasi, singuru in tóta Transilvania romanescu completu. Inse cene nui scie lipsele si suferentiele, si cu cate lipse de tóta speci'a, in carti, in aparate si instrumente matematico-fisico-naturale, in incaperi si pene la cele de lipsa spre viatia, au de a se luptá invetiatorii activi si pasivi, póte ca crede, ca gimnasiulu Blasiului e unu institutu atatu de solidu basatu, catu publiculu nu mai are catra densulu nece una detorintia, ci numai drepturi. Inse publiculu se nu se insiele, ca de nu se va ingriji de buna óra de sprijinirea acestui institutu, dela care romanimea atatu folosu a trasu, maue — poimane póte se remane si fora de acesta. Nu de parte erá eri — alaltaeri, cá din lips'a miediloceloru se se inchida, precum proiectase unu comisariu guberniale catra inceputulu anului 1850, — séu celu pucinu se se reduca la gimnasiu de patru clasi numai. Apoi candu va mai ajunge romanulu din Transilvania si la acésta perdere, si nu va fi in stare séu nu va avé volia a o delaturá, atunci lasese de tota pretensiunea de a se numerá intre natiunile politice si tienase de cele proletarie. Au nu audimu, ce dise mai eri unu magnate ungurescu: cum ca natiunile calice si neinvetiate nu mai au astadi locu in Europa?

Si déca amu inceputu a grai de scóle, de se mai dicemu inca doua trei cuvinte. Intre astea lips'a cea mai mare ne sunt scólele de pre sate, una scóla normale bine regulata si bine dotata, una scóla de preparandia si mai inca ceva. De scólele satesci numai Dnedieu

scie, cata lipsa avemu; se redica, séu celu pucinu se redicara din zelulu unoru barbati bravi civili si besericesci mai multe si pre multe locuri.

Inse cum se afla. cum se tienu? Pentru ce nu in tota comunitatea romanésca? Déca fiacare comunitate pre lunga alte greutati mai tiene si cate unu porcariu, boariu, vacariu, caprariu, vitelariu etc. etc., apoi pentru crescerea si educarea filoru lor, cari su sange din sangele lor si sufletu din sufletulu lor, de acestia nece macaru atat'a grije se nu pórte, catu de porci, boi, vaci etc., care-su numai vite necuventatorie, cum se dice, éra nu o mu facutu dupa tipulu lui Dumnedien? Scimu, ca poporulu nostru se escusa cu saraci'a si cu impresurările de care nu si mai vedu capulu; scimu inse si aceea, ca de multe o i saraci'a e numai pretestu inca si la celu mai saracu omu. Mai pucinu pre viarsu séu rachiú séu palinca séu cum 'i mai dico, — si apoi ar' mai remané ceva si pentru scóle. Indemnu, staruítia numai, din partea celor preceptuti; mai si cate unu esemplu din partea celor mai cu putere, chiaru si preuti si protopopi etc. se fia; cace a dá de buna volia nu e rusine nece pecatu. La acestea una organizare energica cu unu capu scolasticu nepregetatoriu, — si tóte se potu face. Noi cestia nu amu fostu socotiti demni se ni se dé unu consiliariu scolasticu romanu si de confesiunea nóstra gr. cat., cá celorlalti romani frati ai nostri de confesiunea lor. Si acia fumu pusi sub tutela straina sub pretestu, ca suntemu de una credintia cu rom. catolicii si asia nu — e de lipsa se mai fia si din partea gr. catolica. Asia noi cu infratirea nóstra ajunseramu chiaru acolo, unde ne dóre mai reu. In locu de a ni se increde, cá se ne portamu grijea noi de noi in afacerile nóstre mai de aprópe, ale scólei si ale beserice, cá celi ce mai bine potemu sci lipsele nóstre, mai bine semtimu unde ne dóre venatarea, mai iusioru ne potemu intielege cu ómenii nostri in limb'a cea dulce petrundiatoria pene la anima romanului, — eata ca ne aflamu earasi sub tutela, si apoi resultatulu e pre facia. Póte ca dupa acestu resultatulu earasi nu voru lipsi, carii se dica ca romanulu e lenesiu, neintielegatoriu, necapace de unu semtiu mai nobile, demoralisatu, stupidu, numai de interesulu de dinaintea ochiloru avendu grije.

Eh! cu cata dorere a animei am petrecutu pre D. consiliariu de cealalta confesiune romana in calatoriile sale, cu dorere a animei pentru noi, ca la noi nu e nimenea carele se alerge diu'a nóptea in tóte partile acestei frumoase patrie, care se cercetedia si acestea oi perdute ale lui Israelu, cum vedemu pre D. consiliariu de mai susu alergandu, nepregetandusi, indemnandu, dogeniudu, cu tempu si fora tempu cum dice apostolulu, numai cá se destepte pre cei somnorosi, se iuvetie pre celi nepreceptuti.

Din care cauza starea scóleloru triviali ale lor, cauta se marturisimu, ca e cu multu mai mangaitoria de catu la noi. In urma ni se resolví si noue unu inspectoriu diecesanu. Inse sciti in ce calitate? De referente consistoriale la scaunu, si de concipiente in lucrurile scóleloru triviali in reporturile catra c. r. guberniu. Alta nemica; de catu, ca de va vré, si'lu va lasá anim'a, póte si visitá scólele prin tíera — pre contulu seu, adeca alu inspectoriu.

Mai incolo, unde i scol'a normale, macaru un'a si buna pentru noi in tóta archidieceasa? Inainte de despartirea Episcopateloru erau doue bunisore, unu la Orlatu, alt'a la Nasaudu. Ci aste nu erau scole romanesci, macaru ca mai numai romani invetiau in ele, ci militare germane. Un'a se adause cu una preparandia pentru A. diecese si diecesa Gherlei, — ci planulu scólei normali a remasu, pre cumu se pare, totu celu mai de multu, deca nu militariu, celu pucinu germanescu. Pofitimo procopséla! Cea alalta, dela Orlatu, ascultati ce i se templá. Fundata dein proventele militare ale regimentulu de margine romanescu acumu stersu depre faci'a pamentului, si pusa in teritoriulu archidiecesei, firesce erá se treca, si pre dreptu, sub administratiunea archidieceana, si trecundu potea se se faca nationale romanésca adaugunduse si una preparandia de pedagogica cá la Nasaudu, pentru archidieceasa. Inse ce se templá? Se dice, ca c. r. guberniu dein mai multe cause ar' fi propusu ministeriului, cá acesta scola se se dé la romano-catolici, romano-catoliciloru, caror'a Maiestatea sa se indurá a le doná pre atunci una pedagogia la Sabinu dotata dein cas'a statului, si inca acea scola se se stramute la Orastia! Cá si cumu Orastia, una cetate micintia de nu sciu cate sute de suflete rom. cat., aru avé mai multa lipsa de una scola buna normale, de care catolicii au mai multe, de catu noi carii numeramu sute de mii si nu avemu nece un'a. Ce s'a mai templatu de atunci, nu amu nece una scire, ci atat'a sciu, ca nece adi s'a redatu archidiecesei, si Orlatianii suntu astrinsi asi tiené alta scola triviale de in speseloru. Atat'a numai pre scurtu, ca istori'a e lunga. Spuna Orlatianii.

De scoar'a normale din Blasiu, e a nevolia a mai si scrie fora amaretiunea anemei. Trei profesorasi cu cate 115 fl. mc. pre anu, cá 5 fl. lise trage pentru pensiu, cate 4 stagiini de lemne, si 8 galete de c. . . Apoi ce se mai vaiera dascalii sasesci in Quartalschrift, cá

si candu numai eli aru mori de fome. Venis numai la Blasiu, si apoi asi vede, de siaru mai cascá gur'a.

Apoi ce se mai dicemu, de scol'a preparatoria pedagogica. Ni-se apromisese una data formaliter un'a destintu pentru archi-diecese, apoi se retrase promisiunea, si sumu indereptati la Nasádu, in marginea Transilvaniei, se ne tramitemu candidatii. Si ce a fostu rezultatulu? Cati se incumeta a se duce asia departe se invetie pre spesele loru? Auditi. In anulu trecutn, archidiecesea nu a avutu acolo nece macaru atati candidati, cati iaru si fostu de lipsa pentru stipendiile aplacitate dela statu, asia catu unu stipendiu s'a datu impromutu diecesei Gherlene, pana vomu alla cui selu potemu dá. Ca-ce dein dieces'a aceea se alla acolo aproape la 100 candidati, ci de intru a'nostra pote ca nece 10. Eca ce proportiune imbucuratoriá! Si apoi de unde se luamu dascali la scolele de pre sate intru una diecese asia intensa? Dein buchiaru, carii nece ei nu sciu mai nemica, necumu se fia in stare a mai invetiá si pre altii. Dein normalisti de Blasiu si de aliurea, crescuti si invetiati cumu au potutu. Dein Gimnasisti etc. Apoi ce folosu de scole fora dascali buni? er' dascali buni de unde se aiji, deca nu ai nece norma de Domne ajuta, nece preparandia. Nu ca nu aru si cene se invetie, ci ca nu au unde, si cumu se cuvine.

Multe se aru mai poté scrie si de altele tienatorie de scole, de fundatiunea Romontiana care e gata se o pierdemu dupa tota nevolient'a de a o apará, de cea Kleiniana etc., ci de aste tote pote cu alta ocaziune, de asta data si acestea inca-su camu multisiore.

Asia intru atari cercustari, candu nu 'ai mai vede omulu capulu de nevolie nenumerate, éta ca se mai adausera si nevoliele politice, si ingrigearea cea multa. De unde se mai remana omului si tempu si gustu la cesteá, candu de cele alalte mai invecchite nu amu scapatu inca. Cestiunile confesionali, diecesane, scolastice, si alte miserie domestice cu sutele deca nu cu mite, aru poté se ne escuse dein destulu de neamesteculu in politic'a dilei, deca ne amu semti nepasatori, ci cu tote cele dise si aratate, si cu tota pucinatatea individuiiloru, ce aru poté luá parte la atari desbateri politice, se insiela de crede ceneva, ca noi celi de aici amu pierdutu sentiulu nationale.

Клѣжѣ. (Disciplina партителорѣ. — Реакціunea. — Ромънїи ка знелтѣ але реакціонїи. — Сѣинденїа лецілорѣ діетеї революціонарїе дїн а. 1848. — Дожа. — Барїцѣ. — Бар. Оетвез. — К. Міко. — Модїї. — Програме съсешїї. — Антїконстїтуціоналізмѣ жърналелорѣ ромънешїї. — Сенаторїї вар. Шагъна шї Іонъв. — Шїзїнеа.)

Тѣге ачестеа обїектѣ шї персѣне „Közlöny“ ле скѣте не мѣса пѣвлїчїтѣдїї дн треї артїквлї ка дн треї ресѣфлѣтѣрї знеле дѣпѣ алтеле. Ачеїа карїї кѣпоокѣ лїмба маїарѣ аѣ чїтїтѣ ачеї треї артїквлї кѣ мѣлтѣ интересѣ; лїпсеште ка сѣ ле кѣпѣокѣ днкарї днделесѣлѣ лорѣ шї ачеїа карїї нѣ шїтїѣ де локѣ зпѣгреште.

Дн. Редакторѣ Дожа зїче дн знѣлѣ дїн ачеї артїквлї, кѣ не кѣтѣ с'а потѣтѣ прїчене дела знѣ тїмпѣ днкѣче, опїнїзїлѣ шї копїкѣзїнїле ромънїлорѣ кѣ прївїндѣ ла позеле реформе арѣ фї атѣта дїферїторѣ де але націонїї маїарѣ, днкѣтѣ ар фї нѣмаї о пердере де ворѣе а маї днчерка копїделецереа; кѣ тѣге ачестеа ка де днкеїере дшї респїкѣ рѣгареа шї дорїнда, ка націонїле консорорї, чеа ромънѣ шї чеа сѣсѣскѣ сѣ се днделѣгѣ кѣ націонїеа маїарѣ.

Еї, бїне, фїз жърналѣлѣ „Közlöny“ шї тѣтѣ зпѣрїтѣеа днкрѣдїнѣатѣ, кѣ дѣкѣ тодї зпѣрїї ворѣ пѣрчедѣ а ворѣї аша кѣратѣ шї респїкатѣ прѣкѣм е лїмба Длѣ D... дїн Nr. 98, 99 шї 100, апѣї зѣѣ, кѣ ар фї прѣсте пѣтїндѣ кѣ сѣ нѣ не днделѣцешѣ зпїї не алїї; дѣкѣ днсѣ не вомѣ шї копїделѣце, адекѣ днвої, ачѣста е кѣ тотѣлѣ алѣ днтрѣварѣ.

Спрѣ а не днделѣце маї зшорѣ се чере неапѣратѣ, ка ромънїї се іа ла о реченсїзне серїѣсѣ шї скѣтїтѣ де орїченатїмѣ днкарїї прїнчїпалеле итѣрїї але сѣсѣ чїтацілорѣ артїквлї скрїшї дн пѣшеле знѣїа дїн челе маї пѣшерѣсе партїте а ле націонїї маїарѣ. —

Авкторѣлѣ артїквлїлорѣ прѣмїтїндѣ кѣмкѣ націонїеа маїарѣ се вѣкѣрѣ де о кѣлѣтѣрѣ шї маторїтате полїтїкѣ (зїтїтѣ дн челе маї мѣлте класе але еї пѣлѣ шї ла секїї, апѣї маї чере нѣмаї атѣта, ка нѣмїта націонїе дн декѣрсѣлѣ лѣтеї констїтуціонале сѣ сѣфѣре дїсчїплїна, адекѣ рѣглареа, сѣпѣнѣреа ла кондѣкѣторїї сѣї. — Днвѣдѣтѣрѣ фѣрте скѣмпѣлѣ ачѣста, демпѣ де а фї днвѣрѣцѣошатѣ де кѣтрѣ тѣге попорѣле. Чї пої обсервѣмѣ нѣмаї, кѣ орї знде нѣ е дїсчїплїна рѣкѣпѣскѣтѣ шї ѣрешкѣм консакратѣ, аколо нѣ пѣте фї нїчї ворѣѣ де кѣлѣтѣрѣ шї маторїтате полїтїкѣ. Апѣї Дн. D... тѣртѣресеште сїнгѣрѣ кѣ мѣлтѣ дѣрѣре а сѣфлетѣлї сѣѣ, кѣмкѣ дн апїї 1848/9 лїпсїндѣ кѣ тотѣлѣ дїсчїплїна, Кошѣтѣ апѣкѣ а сѣлїце стѣгѣлѣ реформеї дїн мѣнїле лѣї Ст. Сеченї; дела Кошѣтѣ днлѣ стѣлѣсѣрѣ алїї, ѣра Гїоргеї „voindѣ а domni прѣсте тодї, ... а фѣкѣтѣ ачѣеа че шїтїе тѣтѣ лѣшеа.“ — *Cetera textus habet.* — Еатѣ дѣчї знѣ сордїнте де некрѣдѣре

а ромънїлорѣ кѣтрѣ кондѣкѣторїї націонїї маїарѣ. Днтрѣвѣмѣ: мерїтѣ ромънїї де а фї кондѣмнѣдїї пентрѣ асѣменеа некрѣдѣре? —

Сѣ не днлѣрѣчетѣ ла кѣвѣнтѣлѣ дїсчїплїнѣ. Нѣ кѣмѣва дн лѣпта чеа днвершїзнатѣ а партїтелорѣ прѣкѣм ачѣеа се манїфѣстѣ апѣмѣ дн жърналеле маїарѣ дїн Пѣста, се пѣте афла врео зрѣтѣ де дїсчїплїнѣ? Сѣѣ кѣ зна дїн партїтеле Двѣстрѣ е прѣадетѣрїнѣатѣ а фачѣ кѣ дѣра еарѣшї *Va-banque*, сѣѣ кѣ пої ромънїї сѣпѣтѣмѣ орѣвїї де Дзеѣ, ка сѣ нѣ ведѣмѣ нїмїкѣ дїн тѣге ачеле месѣре днделѣпте лѣате де кѣтрѣ ачѣеа партїтѣ спрѣ мѣнѣтїреа тотѣлї, прїа зрѣтаре шї а пѣстрѣ, днсѣ фѣрѣ нїчї о дїсчїплїнѣ. —

Дв. зїчѣдї, кѣмкѣ рѣкѣпѣшѣтѣї мерїтѣлѣ арїстокраціеї кареа прїа алѣ сѣѣ кѣрѣцї шї дїсчїплїнѣ а спартѣ гїѣца шї а рѣдѣскїѣ класеа реформелорѣ; чеаалалѣтѣ партїтѣ днсѣ се днїѣнтѣ ка сѣ о трѣпѣтѣскѣ ла о партѣ акѣм ка шї дн ап. 1848. Шї пої сѣ не апѣтеокѣмѣ дн асѣменеа лѣптѣ?

Ба нѣ. Дн ачѣстѣ касѣ днсѣ Дв. авѣдї днтрѣ нїмїкѣ а не плѣспї еарѣшї дн фѣцѣ, кѣ сѣпѣтѣмѣ конѣрарї аї лїберѣтѣдїї шї знелте ѣрѣе але рѣакціонїї дѣепотїче (Köz. Nr. 98 ф. 407). Чї ромънїлорѣ лї с'аѣ шї точїтѣ азѣлѣ де асѣменеа мїнчїнї полїтїче. Еї сѣнѣтѣ дѣдадї дїн секїї ашї азїї асѣменеа днкрїмїнаціонїї токма шї дн тїмпѣрїле кѣндѣ нѣмаї еї сїнгѣрї се маї лѣптѣлѣ пентрѣ дрѣнтате дн лѣзнѣтрѣ шї пентрѣ лїберѣтате дн афѣрѣ; еарѣ лѣпта лорѣ сѣ депѣта дн актеле пѣвлїче шї кїарѣ дн рескрїпѣте рѣцешїї кѣ „ходї, фѣрї, гѣчїзнарї, рѣвелї, шїсѣматїчї, некрѣдїнѣошї“ шчї.

Да, шїтїмѣ фѣрте бїне кѣ нѣ нѣмаї партїга лѣї Кошѣтѣ, чї мѣлїї алїїї дн Езропа інформациї тотѣ де ачѣеа жѣдѣкѣндѣ пѣдѣасѣпра евенїмїтеле дела 1848/9 не ромънїї транспїлантї іаѣ рѣнѣжѣратѣ днтрѣ рѣакціонарї. Чї не ромънїї транспїлантї, де шї ії дѣре фѣрте пентрѣ рѣзеле ачелорѣ апї, нїчї одатѣ нѣї ва мѣстра кѣцѣтѣлѣ пентрѣ кондѣїта лорѣ де атѣнчї. Прѣкѣм цїне Дн. Дожа кѣ дѣмнѣалорѣ аѣ трѣвѣїтѣ се рїдїче констїтуціонїеа маїарѣ дн сѣсѣ шї се стрїде ка одїнїорѣ Лѣтер кѣ бїблїа: „Аїчї етѣлѣ, нѣ почѣ алѣфѣлѣ. Аша сѣ'мї ажѣте Дзеѣ,“ днтокма ромънїї аѣ трѣвѣїтѣ сѣ се пѣрте нѣмаї кѣм с'аѣ портатѣ шї се зїкѣ, кѣм аѣ шї зїѣѣ ла Блажѣ: „Аша сѣ не ажѣте Дзеѣ.“ —

Трѣвѣеа ѣре ка ромънїї днкѣ се мѣргѣ ла конвентѣлѣ дїн Дѣвѣрѣцїнѣ шї де аколо се арѣнѣче мѣнѣшїа ла днтрѣга Езропѣ монархїкѣ, пентрѣка прѣсте пѣцїнѣ сѣ се сѣїо дншїїї чѣї дїнтѣлѣ не ешафѣд? Нѣ кѣмѣва ромънїї сѣнѣтѣ дѣсчїнації а се ачѣстѣека дн чертеле секїларѣ але челорѣ чїнчї сѣте мїї арїстокрації маї шї мїчї аї Шгарїеї днтрѣ сїне шї кѣ дїнастїїле? Шї ачѣста сѣ о факѣ ѣре дн фавѣреа леції зѣварїале дїн 1847 де каре с'аѣ скѣрѣвїтѣ токма шї респѣктавѣра мїнорїтате а діетеї де атѣнчї? Хѣї Домнїлорѣ, кѣмѣтадї шї ведѣдї, кѣ пентрѣ Ардеалѣ рѣеле дїн а. 1848 нѣ с'аѣ ескатѣ атѣтѣ дн зрѣтареа рѣотѣрѣпѣлѣрелорѣ езропене де атѣнчї, кѣлѣ маї вѣрѣтѣсѣ дїн ачѣеа че с'аѣ фостѣ сѣмѣнѣатѣ дн діетеле де маї пайнте шї апѣмѣ дн теа дїн апѣлѣ 1847. —

Közlöny зїче, кѣмкѣ дн окїї дѣмнѣалорѣ леціїле діетеї дїн а. 1848 сѣнѣтѣ аша сѣпѣте ка шї челе дїн 1690 шї 1791. Прѣа бїне, пентрѣ кѣ ві леації днтокмїтѣ Двѣстрѣ. Еарѣ пої „natio tolerata,“ апѣлѣ ашѣтѣнтатѣ не атѣнчї кѣ тотѣлѣ алѣчѣеа: ка маї зпѣтїс де тѣге „челе треї націонїї“ се декрѣтезе дѣсфїнѣцїареа тоталѣ а тѣтѣрѣрѣ лецілорѣ векї оторѣжѣторѣ де націоналітатеа ромънѣ, се кїамѣ не націонїеа ромънѣ *qua talem* ла діетѣ, сѣ о днтрѣе шї не днса дѣспрѣ чеа че ерації се фачѣдї дн-шї кѣ патрїа кѣмѣлѣ; сѣѣ дѣкѣ нѣ апї воїтѣ ачѣста, чѣлѣ маї пѣцїнѣ сѣ фїцї декрѣтатѣ дѣсфїнѣцїареа знїзнїї челорѣ треї націонїї, сѣ фїцї ордїнатѣ алецѣрї днпѣ о леце повѣ, кареа се дѣскїдѣ шї алторї класе де локїторїї санѣтѣварїалѣ потѣсѣгѣдїї леціїлатїве; еарѣ апѣлѣ сѣ апѣкѣ о мѣнѣ де арїстокрації шї врео кѣтева орѣше ка са дїспнѣтѣ де віѣца шї шѣртѣеа знѣї дѣрї, сѣ о деа асѣтѣї сѣвѣ е корѣлѣ, ѣрѣ мѣне сѣвѣ алѣа — Еатѣ Домнїлорѣ о партѣ діо ачеле темѣїрї нѣндѣрѣсе, пентрѣ карѣ Барїцѣ, не карѣ'лѣ апѣсн трѣфарѣдї шї аотѣдатѣ, сѣѣ маї дрѣптѣ ворѣїндѣ, нѣ елѣ, кѣтѣ маї вѣрѣтѣсѣ тодї ромънїї дорїа шї дорѣскѣ, ка маї пайнте де ѣ мерѣо дн діете ла Пѣста орї ла Прѣсѣвѣргѣ, ла Вїена орї ла Крепїсїерѣ, сѣ мерѣетѣ кѣ тодїї ла Сївїї, ла Кїзѣжѣ, орї ла Алѣваа Каролїна, де знде апѣї сѣ пѣрчедѣмѣ дн пачѣ днкѣтѣрѣлѣ вѣмѣ-афла де бїне кѣ тодїї, еарѣ сѣ нѣ маї фѣцїмѣлѣ знїї де алїїї ка шѣ зчїгѣ'лѣ-крѣчѣеа де тѣмѣлѣ. —

Дн. Дожа цїне зна, кѣмкѣ жърналеле ромънешїї лѣкрѣ де маї мѣлте лѣнї дн сїрїтѣ апїпатѣгїкѣ асѣпра зпѣрїлорѣ. Дн. Дожа сѣ атѣцѣеште фѣрте рѣѣ кѣндѣ крѣде зна ка ачѣста. Ромънїї шї жърналеле лорѣ нѣ зрѣскѣ шї нѣ ізѣсѣкѣ кѣ кѣтѣ е знѣ грѣзнѣте де макѣ маї мѣлтѣ сѣѣ маї пѣцїнѣ, дѣкѣтѣ ізѣсѣкѣ сѣѣ зрѣскѣ алїїї не дншїїї. Атѣта днсѣ вѣ сѣпѣтѣмѣ верде шї одатѣ пентрѣ тотѣдѣеазнѣ, кѣмкѣ кондѣїта знѣїа дїн партїтеле Двѣстрѣ, кареа токма сѣ днчѣрѣкѣ се дн а еарѣшї топѣлѣ шї сѣ

есть не деаспра, не не плаче де локъ. Ачеста днсъ не есте зръ, чи есте пмаи о либеръ манифестаре а opinіוניі проприе. Че воиди маи мвль? Токма ача партиъ а конституціоналоръ сеі дин Принципате ромъниі трансилвані не о потъ аззи ниці пльче. Ачеста не ва се зикъ антипатъ, ачеста еоте принципіи, не каре поі л'амъ ерезитъ дела ппринциі поштриі, не каре л'амъ стъдиетъ дн зилеле поастре.

Афаръ де ачеста не сънтотъ аша де авдериці, пентрка съ не штидъ distincție преа вине днтре о национе днтрегъ ши днтре кьте о партиъ.

Къ жрналеле ромънешті стаъ фоарте де парте де темелиле конституціонале! Одатъ ши вине! Пентркъ чинева не съ съвзне бакъросъ ла лециле имъсе лѣ де алтъл фъръ а'ѣ днтреба ши не джпсълъ, зрмезъ оре къ ачела съ онъне ла тотъ фелъл де леци ши конституціониі! Не Domnilorъ, ниці одатъ ро тьнълъ не ва скѣмба избѣреа са де вѣдъ дн адевъръ конституціонал къ ниці знълъ дин попоръле монархіеі; де конституціониі днсъ кѣм аъ фостъ а ле Унгариѣі ши Трансилваніѣі маи вжртоѣ dela 1500 днкоа пентрх ромъни, съ апере Dzeъ ши не ініміціі поштриі.

„Közlöny“ с'а съвзратъ фортѣ реѣ кѣндъ къ історіа дела Дегапата. Közlöny не кѣноште ача історіа а приіміріі баронъ лѣ Оетвеш ши а контелѣ Міко; съ афле дечи dela noi, кѣмкъ ординаторіі еі аъ фостъ ліпциі къ тотъл де орѣче тактъ съпътоѣ. Апоі не кѣмба ромъниі ераѣ съ се еспнъ перікозълѣ де а фѣ петрекъдѣ де коло пълъ коло prin ómenі-de-arme? Domnilorъ, ромънълъ е Станъ пѣдѣлълъ. — Престе ачеста съ ве епнметъ еаръши верде дн фацъ: Ачѣі арделені каріі воіа а съ фолосі де Дн. бар. Оетвеш фацъ къ сасіі ши къ ромъниі ка де знъ профетъ, не обсерваѣ че мвльл детрагъ авкторіѣціі знѣі вѣрватъ ка Дѣі. Рекъноштемъ къ къ знѣ вѣрватъ де карактерълъ баронълѣ Оетвеш съ пôte днделече чинева маи зшоръ, декътъ къ о мііе алціі, але къроръ принципііле політѣе сънт пмаи знѣ рефлексъ, о копѣ, о імітаціоне дѣпъ алціі; къ тôte ачестѣа ера кіаръ рѣшѣне а дшлѣ азълѣ D'ѣі Оетвеш (кѣм с'аъ днплатъ маи мвльте жрналѣ европене), къ къ ромъниі трансилвані ка къ ніште ómenі вѣндѣціі реакціониі ар фѣ пре. те пѣтпцъ а съ днделече чинева.

Есте адевъратъ, кѣмкъ знѣ кореспондѣнте алъ „Gazetei“ zicese къ къ „Моці“ не е де а глѣмі ка къ Маратърѣшіаніі. Дѣпъче адекъ ліпса де тактъ dedese окасѣне ла фаіма, кѣмкъ „domnii мергъ дн мвдѣ спре а кѣлеце не штѣ че съскрипціониі дела Моці“, съ днделече де сііне кѣмкъ ачѣі моці не аваѣ ниці де кѣм поѣтъ де а сѣфері не чинева ка съ днкарче къ пѣтеле лоръ фъръ штіреа лоръ врео хъртіъ, де ар фѣ копрісѣ ачѣеа кіаръ ши о карте де ергъчѣні овъскрісѣ де къръ тоці патриархіі лѣшѣі ачестѣа.

Ар фѣ днсъ маи вине, кѣндъ Közlöny днкъ не ар пѣне темѣл не тôte амързѣтеле ши: не ар фаче дндатъ дин циндарѣ знѣ артѣсарѣ. — Че вѣ съ паре къ жрналеле ромънешті днкъ приіміа токма не ачѣлѣ тіпнѣ о мвльтіме де іноізаціониі де фелъл ачестора; лі се спѣнса адекъ днтре алтеле, къ с'ар фѣ ши афлатъ ómenі каріі компѣнъ ліоте де пѣтеле demagogilorъ (bujtogatô) ромъни, къ кѣтаре дамъ ар фѣ зѣсѣ дн кѣтаре соціетате: „Istenem, de mit tehetek én arrol, ha az oláhok csak gyűlölni tanultam,“ ши а'те секътѣрѣ де ачестѣа, каре днсъ тôte с'аъ трекътъ къ тѣчѣреа, ши вине есте ка съ се трѣкъ ши де акѣм днпѣнте.

Дѣкъ Közlöny не вѣреа съ штіе німікъ де програмѣе съсѣшті ши ромънешті, еръ вине, позе днкъ не не паѣ; тотъши не ар трѣвзі съ се зѣте, кѣмкъ позе ромъниоръ дн тотъ кѣрсълъ ачестѣі анѣ ні с'а днпѣтатъ къ тѣчѣмъ днфѣндаціі, къ обсервѣмъ о стрѣпсъ ресервъ. Акѣм къ ні с'а датъ воіъ амъ ворѣтѣ дн азълѣ лѣшѣі; чи еатъ къ не е вине ниці аша, — адекъ ниці къ канълъ де пѣтръ, ниці къ пѣтръ де канъ. — Унізѣнеа къ Унгариѣ, конституціонеа дин 1848 ши алтъ німікъ. Ачестъ респнсъ і се да ши епіскопълѣ бар. А. Шагъна ла днтреварѣа фѣкътъ дн сепатълѣ імперіалъ сенаторълѣ Іакав. Чи деспре ачестъ пѣнтъ кардіналъ де не'воіѣлъ съ не фѣ ертатъ а кѣвѣпта дн знълъ дин Нѣмеріі вѣиторі. Б. . . . —

— Афаръ де лѣтеле партиелоръ ши але націоналітѣилоръ фацъ къ принципіалъ консървѣріі де сііне, маи мерітъ а се амѣнті ши ре'нчѣереа демъстръчѣилоръ prin знѣле пърці але Унгариѣі дн контра офіціалоръ днперѣт., кѣм де екс. ши дн Oradea m. дн контра поліціеі; еаръ дн кѣкса реконстітѣреі не с'а маи фѣкътъ ниці знѣ пасѣ, ши копѣерѣтеле dela Czigonъ н'аъ проспектъ а се адъна дн естѣ анѣ. —

Съ респнѣдѣште днсъ, къ конт. Етѣрік Міко ар фѣ десѣпнатъ де канчеларѣ пентрх Ардеалъ.

Съчава дн Бѣковіна. Аічі съ днкісе шкóла элементаръ дин кѣксъ, къ къ тôte декѣрѣчѣніле кѣпоскъте че ле фѣккъсе міністрълъ кѣтълѣ дн сепатълѣ імперіалъ — се денъмісеръ тотъши тѣрѣ днвѣцѣторі ла ачѣеаш шкóлъ, каріі ниці штіа лімба цѣрѣі,

нічі се цѣнеаѣ де рѣлеѣеа че предомнѣште аколо. Денъміреа ачѣста непѣкътъ де днвѣцѣторі стѣніні о днтпнпнъ комъна аша, къ еа днкъ не маи вѣр а да лѣшпеле де фокъ ши чѣлѣлѣте а-жѣтѣре че ле менѣсе пентрх съсѣдѣереа шкóлеі; ши зрѣареа деаічі фѣ, къ шкóла се днкісе. „K. Z.“ Noi kredemъ, къ дрептълѣ кѣятатъ къ тôte днкордарѣа не съ пôte перде; днсъ кѣятатъ къ серіосітѣе. —

DIN KRONIKЪ. Императълъ Наполеонъ а трѣмісѣ не гр. Морні ла Папа, ка съ і авъпѣе, къ'ші ва рѣтраѣе трѣтеле окъ-пѣтѣре дин Рома, днсъ не ва копчѣе ниці знѣі аѣте пѣтері прѣ-тѣереа бесерічѣі, де кѣтъ сінгърѣ пѣмаі рѣцѣлѣ Італіѣі. — Рѣц. Викторъ Емануѣлъ мерѣе ла Палермо. Ла Гаѣга не с'а фѣкътъ скѣпбарѣ дн старѣа лѣкрѣлоръ; съ рѣспнѣдѣште днсъ, къ дн Неаполе с'а рескѣлатъ реакціонеа фѣкътъ тѣрѣкѣрѣі дн капіталъ, пѣпъ че вені лѣкрѣлъ ла барикаде, днсъ фѣръ сѣкчѣсѣ. 88 де рѣціментѣ де міліціѣ съ адъжѣгѣтъ къ тôte днтѣдѣреа ши італі-еніі не маи пѣтеръ мвльте зѣле пѣпъ ла о ѣенералъ лѣптъ дн Европа. — Ла Цѣнѣа се адъпъ капіі емігранцілоръ спре консѣл-таре ши магіаріі се прѣгътѣсѣ ла днтренпѣндѣрі ши се консѣлтъ асѣпра авъкѣтѣрѣлоръ, кѣм ар пѣгѣ пѣне ла тѣпъ не знѣі ши пе алціі, спре аі кѣштѣга де інстрѣментѣ дн фавóреа кѣксе лоръ.

ЦЕАРА РОМЪНЕАСКЪ ши МОЛДАВІА. Краіова, 19. Ноемѣре n. Дн зилеле ачестѣа съ днтѣмпларъ аічі сѣене тѣр-вѣрѣтѣре. Дн 7. съ адънаръ вр'о 300 де індѣстріаші ши пѣгѣ-цѣторі, ши, нефѣндъ прѣфектълъ акасъ, се дѣсеръ ла старостіе, о прѣвокаръ къ аменпндаре де мóрте, ка съ не іѣа днпѣнте класі-фікареа патентелоръ гѣберніале дѣпъ ординъчѣніле маи пóве. А доа зѣ се арѣстатъ корѣѣі, днсъ ресѣколындѣсе де поѣ óменіі ши армѣндѣсе спарсеръ маи мвльте кѣсе ши прѣвѣлѣі порпндъ кѣтѣрѣ кѣса прѣфектѣреі съ о асалтезе; днсъ озъпндѣсе міліціа се домолі. Марці еаръш се рескѣларъ ши фѣръ домоліѣі де мілі-ціѣ, артилеріѣ ши кавалеріѣ съ трѣмісе дн тôte іѣдѣла dela Бѣ-кѣрѣштѣі; 10 шорці ши маи мвльці рѣніці доведѣсѣ серіосітѣеа рескѣлѣріі. Гѣбернълъ трѣмісе дндатъ о комісіѣне черѣѣтѣре ла фацѣ локълѣ. Ачѣеа сънт зрѣтѣрѣе, къ óменіі поштриі не іасъ ла іѣмѣлъ маи іѣте къ інстѣціѣніле чѣле маи лібералі ши къ еман-чѣпѣареа цѣранлоръ, чи трѣгънѣзъ днтр'о зѣ не алта. Нѣмаі съ не фѣе преа тѣрзіѣ покѣпѣца. —

Іаші 28. Окт. 1860. Днпѣгърѣареа солемпъ а ачѣі днтѣіш вѣверсітѣціі ромъне — дин Іаші, — ла каре а фостъ авісаціі маи мвльці вѣрѣадѣі дин дѣпѣтѣрѣе дн каре се афлъ ромъни, са сѣжр-шѣтъ дн 26. кѣрг. къ о черѣмоніѣ мѣреадъ дн адевърагълъ дн-цѣлесѣ алъ кѣвѣптълѣі.

Ашѣі фѣ поате преа лѣнгъ дн ворѣіре кѣпѣі машиі днчѣрка а дескріѣ пѣчесітѣеа, че о авѣеа ромънімеа пентрх о вѣверсі-тѣе, зѣкъ пѣмаі, фѣ етернъ ши де тѣрѣ орѣ вѣнекѣвѣпѣатъ пѣтеле ачелоръ вѣрѣадѣі демні, каріі аъ контрѣвѣтѣ prin фаптъ ши кѣ-вѣпѣтъ ла рѣдікареа ачестѣі Іноцітѣтъ grandіосѣ?

Іатъ ачі не сѣкѣртъ декърѣереа ачѣі соленітѣціі, копформъ къ програма ешѣтъ дин партеа десѣрѣцѣмѣпѣтълѣі міністрѣлѣі де ін-стрѣціѣне — дн прѣіпѣца ачѣста: Ла 10 оаре с'а цѣпѣтъ серві-ціѣ Dzeескѣ де мвльцѣмітъ ла Бѣсеріка окоалелоръ (Тѣлпаларіі) ла каре а асістатъ тоці профѣсоріі, денътаціѣніле скоалелоръ ді-стрѣктѣале, мацісіріі ши сколаріі дин капіталъ, де леѣеа орто-доксъ.

Скóлеле де алте рітѣрѣі днкъ аъ фѣкътъ асѣменѣа рѣгъчѣніі пентрх просперітѣеа вѣверсітѣцілоръ, дн респѣкѣтеле лоръ вѣсе-рѣчі. Ла 11 оаре деосѣбітеле скоале кондѣсе де профѣсорі ши мацістріі ши сѣвѣ ваніеріле лоръ респѣкѣтѣе, с'а днтр'знѣтъ не піаца цѣмпѣоіѣлѣі къ діѣферітеле денътаціѣніі ши соціѣтѣціі очіентіфіѣе, дн-днвѣтѣе де а фаче парте дин прочесіѣнеа знѣ вер'ітаръ, каре прочесіѣне а пѣрчѣсѣ ла 12 оаре, дндрѣмѣндѣсе спре палатѣіш вѣ-версітѣціі prin страделе Банълѣі ши Св. Спѣрідонъ.

Ла 1. оарѣ дѣпъ аменълъ о салъ де 21 де тѣхѣрѣі а авъ-датъ плекареа Днѣлѣцімеі Сале Домънълѣі Стѣпѣлпѣто-рѣі, спре вѣверсітѣеа. Ажѣпгндъ ла вѣверсітѣеа. Днѣлѣціа Са. а фостъ днтпнпнатъ ла скара чеа тѣре де кѣтѣрѣ консѣліѣлѣі міні-стрілоръ ши профѣсоріі де факълтѣе. Ачі се афлѣ де фацъ тоці репрезѣнтациі пѣтеріѣор сіреіне, деосѣбітеле корпорациѣні але статълѣі ши профѣсоріі аі факълтѣціі. Дндатъ дѣпъ сосіреа Дн. Сале са днчѣвѣтъ черѣмоніа де днпѣгърѣаре а факълтѣцілоръ дн повѣлъ лоръ палатъ, prin сѣпѣціреа ачѣі. Са чѣгітъ апоі рѣгъ-чѣніі пентрх просперітѣеа вѣверсітѣціі ши а фѣндаторълѣі еі, днговѣрѣшѣте ачѣсте де знѣ коръ де мѣсікъ. Міністрѣлѣі інстрѣ-ціѣнеі пѣвлѣче, а чѣгітъ рапортълъ кѣтѣрѣ Днѣлѣцімеа Са, пентрх іпѣталареа вѣверсітѣціі, днпѣлтъ карѣле, прѣіміндъ дѣпъ ачѣеа актълъ де інагърѣареа вѣверсітѣціі, інсѣпнѣле ши стеагълъ еі, леа днкрѣ-дпѣнатъ чѣлоръ маи векі профѣсорі, рѣстіндѣле зрѣтѣоарѣле: „Съ фѣе ачѣста, сімѣолялъ патриотістѣлѣі, алъ прогрѣ-сълъ ши алъ прѣдѣнціѣі.“ Домнълъ D. Г. Марѣескѣ а роотѣлъ дѣп'ачѣеа дн пѣтеле корпѣ'ѣі де факълтѣціі знѣ кѣвѣптъ академіѣ

mai multe pe ce pot, dar' nice ca ai lipsa de atele; — fi-
indca votul majoritatei a sculat din morsa leile cele vezi,
si dreptul istoric, ca constitutivne vece a dzei.

Atata tota ce kape din votul majoritatei? —

Opi acaia vot are acaia dnculesc, kumk poporuil romn
cu'ni redvie dreptul cu' istoric, din timpul dinainte de an.
1848 si poza reorganizare a dzei, an kati pentru el cu se
dnculie acolo, unde acaia si el a ca stare de drept, de stat,
ale sale convicere si idei de drept?

Ca cu ne pntem aci desmeteci si a gaci, de cu pote ce
kumk, fie erata a vorbi ca acuratori si ksktori vot-
lai, ca cu dnculie dela dncii, ce ascunde acaia la pzk-
kii cu.

Kontele Seleni, referentul comitetului, si prin zrtare
vnu karu a pntu mai vine cu' dnculeag, zice cele z-
mtoare:

„Koprinsul individualitatei istorico-politice, nu kopinde an
cine kovaruirea viedei de stat, cu atata mai vnu an acaie
dzei, ce snt lokite de mai multe nationalitai.“

„Astzi cu atinsc kveciuena nationalitailor, care este
vna dntre cele mai grele, mai ales an dzei, an karu nati-
onalitaila snt, ca pntare, vna vna preste ata, . . . desle-
garea acotei dntre aru are mai multe despdiri, dela acaie
fericitu pntar a vnei nationalitai kompate cu krate, an
Slavonia si Kroacia cu trecere istoric reknooskt, pnt la
acae singratik uscezne a Ardealului, unde vnele nationalitai
fzru reknooskte ca persone de sine politice, dncistrate cu
drept de stat, si unde, la ce vece an fi cu se adagk pnt-
mai vnele poa.“

Din acete cu vede a vna, kumk acaia vot, nu rekno-
ste pentru romni drept istoric, nu kpoite datini de stat,
karu ar deai redviate, si de karu cu se dnculie pntre
ozvnele lor an poza organizare a acotei dzei de korol.

Cu acaie felizite mijlote de deslegare, dnc vnu principiu,
o stavil de vntu nestrmctat, ad. acaia ca dnculie
si dnculie nationalitailor, cu nu se fzk nici dekta an
afaru de individualitate istorico-politice, si nu din afaru, ci
din lantre de mariniile istorice ale dzei. O kred acaia a
fi cu atata mai tare de lipsa, cu kati idea de nationalitate,
karu a kumtat an Ekrona drept ne deplin tokmai an timp
de facu prodnce mar avateri si avze.“

Acete cu vdu a fire oase planvni Mochianu. . .

Komitetul a svco cu pntaila acota, kumk la dntro-
dcherea acotoru inetitaii, an fi prea de dorit, ca ele cu
se azeze ne acaie temelii istorice, ce au kstat mai pante
timp, a krezul dnc, kumk artund de vnta, de ale dntre
cu acaie elemente sociale si politice, karu au pntu si kati
valore, va vntu tokmai acaie temere, karu an face ne pntine
cu kread, kumk prin artarea katei ktr leile vece istorice,
s'ar cere dntrocherea la nekare inetitaii ktr vntere de
vntu, kumk s'ar voi kiemarea an vntu a vntu forme marte
si kumk an voi a folosi inetitaii mvniale si reorganizare
monarhie, singru vntu sine vinele vntu anse ale lokite-
riilor, karu mai pante timp avu singre vntu drept. An
kontra acotei dnculesc cu dat an komitetu cele mai kovar-
vntore dekarpvni.

Acela cu pare, cu kontele Seleni prin inetitaii si
leii vece, dnculece vntu cele, karu avece trecere la dnculie
anvni 1848.

An kvvngarea referentului al doile al komitetului, kont.
Klat, cu acaie despre nationalitai vntu zrtorele. El zice
dntre atele:

„Preknt fiinca monarhie cu azezate ne felizitea dzei-
lor de korol, si ne organika legatru a lor dntre vntu pod,
amiderea este dntemiat fiinca dzeilor, an cea mai mare
parte a lor, ne pntu kopokvire, si frzdska vntu a de-
sevitelor nationalitai, perekvnturea opi apvarea cu sil a
dnterilor, pntelor si pretensioru desvitelor nati-
onalitai, fak cu acaie din partea dntre vntu preste totu,
prin dntre vntu, fak cu din partea orikrei dzei de korol prin
pntuirea vntu nationalitate, cu dntre vntu deadreptul la
acae, ce ne drept cu vntu karaktera cu' fiinca dntre
kumk a dntre vntu.“

Aci cu vorbente peste totu fzu pntu la vntu dntre
vntu istoric, fzu kvtare din karu an cu fie leile vece, de
karu cu se akce cele poa, si cu cher dntre vntu egale pentru
tote nationalitaila, tokmai kum cu cher avtonomia fikre

dzru; de ce or fiinca monarhie este dntre vntu an de-
sevite dzei, iar cea a dzeilor, an dessevitele nationalitai.

Kontele Aversberg. „Prerogativele acotei vot, snt mvnti-
farie, negative si positive; dntre cele dntre vntu vntu —
„Kumk nu cu' fzkta nice kati o dntre vntu, de a readce
dntre vntu, kvntu cele prerogative de mainainte ale klaselor
privilegiate, cu' forme trecute din vntu iar a se vntu an
Tendinge, karu komitetului totu atata de strine au fost, preknt
snt si de sine departe, au fost si vor vntu an totu
kumk. Ne acote doru si kvntu le dntre vntu, de acaie ale
vntu mare vntu de elemente sociale si liberal konservative
din dntre vntu. Ez snt de pntu kumk kvntu sinele o
cere vinele dntre vntu anainte de tote, cu tote dnc, ea vntu
atvnea pote adce folos, dak principiu dntre vntu au
dntre vntu va fi pentru vntu, iar dreptul dzeilor de ko-
rol, si dntre vntu a acotea, dreptul kvntu popo-
relor, an principiu, va fi cu totu egal. dak dntre vntu si dntre
de Leita, va domni totu acaie drept, de si an dntre vntu.“

Aci cu cher drept acote pentru totu poporuil facu cu
ate pentru din dzei.

„Ce este istoria?“ „Istoria este o ikon a vntu strk-
la vntu lok, si vntu an dntre vntu, ca cu se pot vede; preknt
vntu krtu meru, si nu dntre vntu, acela vntu anainte
si istoria fzu dntre vntu, ea vntu si aceta.“ — Dreptul
istoric nu cu pote dntre vntu si kvntu, preknt nice istoria, prin
pntre vntu si periode arekare, cu' prin de acaie, karu cu ho-
ktrsk vntu, ci kvntu si cu preface meru, acela si
kumk de facu are ale sale titlu de drept istoric.“

„Preknt an pntu dntre vntu, ce au kstat an ante de 1848,
si an kvntu, nu cu pote face — tabula rasa — acote
nu se pot detot dooi dreptule, karu cu' pntre vntu 1848,
si an pntu lor an cu pote face — tabula rasa.“

„Si dak dreptul pentru sine nenctat vntu, totu
din forma ai multe au ancu. Forma cea vece a repntrei
(konstitutivne), ancu a ei dntre vntu, si cu vede pntu. —

Dreptule vece, ale statelor si ordinelor (Status et or-
dines regni) au pntu. —

(Ba vna.)

Brasovu. Industria romanesca. PRIMA FABRICA DE
GAZU FOTOGENU in Ardealu se afla in Arpatu in cursul seu,
si preparaza unu gazu forte curatu, care arde in lampe fora fum,
fora mirosu greu, asia, incatu dupa preparatiuni chemice parfumatu,
cum se produce, se pote intrebuinta spre iluminarea celor mai deli-
cate salone. Apoi afara de curatiunea ce se pastreza la iluminarea
cu elu mai face si o ekonomia mare, care gazu de acesta numai de
2/3 parti dintrun cruciaru lumineza o ora intrega, cu o lumina de 3
ori mai mare si mai alba, decat cumu e cea produsa de lumini si
de lampe cu oleiu. Aceta fabrica prima in ramulu acesta in Ardeal,
infintata earasi de romani, mai da si una altu documentu la lumea
industrialu, straina, ca spiritulu de intreprinderi cutelatorie pentru inai-
tarea foloselor patriei se afla in romani ca si in oricine altulu de alte
nationalitati destu de matura si potiate, numai se nu fia incatusiatu.

Deci se recomanda si acestu productu chemicalu patriotiloru de
apropu si de parte spre asi face o ekonomia mai inlesnitoare cu ilu-
minarea sea neaparata. — Depusulu acestui fabricatu se afla atatu la
proprietari: Constantin Nicolau — in cantitati mai mari, catu si la
ofcina D. Negut. Persoia in strada Caldareloru.

Se decide PENEMERUCUNE la acotea Foi si
ne an. vntu cu acaia pntu si cu konditaii acaie, ce le
va dikta neantvnta si resolva sprijinire din partea on. vntu
romanu. Timpul cher o dntre vntu serioitate. —

Redactivne.

Kvntu la kvntu an 26. Noembre k. n. sta acaie:

	Val. asst.	Fr. kr.
Galvini an svntu	6	56
Akntu	118	50
Akntu vntu	754	—
„ kvntu	176	80
Dntre vntu nationalu	78	—
Obligaiile metalice ek de 5 %	66	80
Desce vntu, obligaiile Ardealului	—	—
Korona	—	—